

DE VERSCHRIKKELIJKE JAREN TACHTIG

Tim Kamps

*De verschrikkelijke
jaren tachtig*

Roman

LEBOWSKI PUBLISHERS
AMSTERDAM 2022

Eerste druk, oktober 2018
Derde druk, februari 2022

© Tim Kamps, 2018
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2022
Omslagontwerp: Pinta, Middelburg
Auteursfoto: Bram Willems
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 6605 2
ISBN 978 90 488 4498 2 (e-book)
NUR 301

www.lebowskipublishers.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1

De jaren tachtig waren vreselijk.

Iedereen was lesbisch. Mijn moeder ook.

Dit verhaal gaat over de jaren tachtig en hoe we die overleefden. Donnie, mijn beste vriend, zegt: ‘Alles wat je in je jeugd mee-maakt, vormt je tot de persoon die je nu bent.’

Ik zeg dat ik nooit meer normaal kan worden, dat ik gek ben, dat het nooit meer goed komt.

‘Ach,’ zegt Donnie en hij haalt z’n schouders op, ‘je hebt nog een heel kutleven voor je.’

Dit verhaal is echt gebeurd, hoewel sommige dingen wel net iets anders gingen, maar als ik de dingen zou opschrijven zoals het echt ging dan geloof je het niet. Ik moet het hier en daar aanpassen, omdat je anders denkt dat ik het verzin. In het echt was het dus eigenlijk nog veel gekker.

Als ik me echt heel slecht voel, slechter dan slecht, laat Donnie me een kreukelig plaatje zien dat hij ooit uit een tijdschrift heeft geknipt. Het is een plaatje van een meisje zonder benen. Ze woont in Nepal denk ik, of een ander arm land. In plaats van benen heeft ze als onderlichaam een halve basketbal. Die bal zit tegen haar bovenlichaam geplakt. Ik weet niet precies hoe ze dat gedaan hebben. Ik denk met dubbelzijdig tape. In haar handen heeft ze een soort handvaten. Daarmee beweegt ze zich voort over de grond.

‘Kijk,’ zegt Donnie, ‘dit meisje is een halve bal. Die moet zichzelf naar school stuiten. Dan valt jouw leven nog wel mee.’

Het zou moeten helpen, ik zou me beter moeten voelen, maar als ik naar het meisje kijk zie ik dat ze niet heel verdrietig is, en dan helpt het toch net niet. En misschien is die school wel heel dichtbij en hoeft ze maar drie keer te stuiten.

Mensen zien er in de jaren tachtig heel stom uit. Vooral vrouwen. Kijk dit plaatje. Echt stom.

Alle vrouwen hebben hoge kapsels en in elk jasje zitten schou-
dervullingen. In alle shirtjes ook. Mijn moeder heeft zelfs extra
losse schouderfullingen die ze onder shirtjes kan doen die geen
schouderfullingen hebben. Maar die gebruikt ze nooit, want over-
al zitten toch al schouderfullingen in.

Ik ben acht jaar oud. Toen ik acht werd mocht ik van mijn moeder voor vijf gulden snoep uitzoeken bij het supermarktje op de hoek. Die supermarkt heet Veenstra. Hij heeft eigenlijk een andere naam, maar omdat de eigenaar van de winkel meneer Veenstra heet noemen we hem Veenstra. Meneer Veenstra is een oude man met een snor en een baard, die mij altijd vies aankijkt.

Voor vijf gulden heb je echt best veel snoep. Maar Veenstra heeft maar zes soorten snoepjes. En op mijn verjaardag zat er nog maar weinig snoep in de bakken. Dus na twee guldens waren alle bakken leeg. Ik vroeg aan mijn moeder of ik de andere drie guldens dan gewoon mocht hebben. Als spaargeld. Maar dat mocht niet.

Mijn moeder heet Marja. Ze is manisch-depressief. Dat zegt ze vaak tegen iedereen. Ze is er blijkbaar trots op. Wat manisch-depressief is, weet ik niet precies, maar ze ligt de hele dag in bed te roken met de gordijnen dicht. Als ik dan wat aan haar vraag reageert ze niet echt.

Mijn moeder plast altijd met de deur open. Je hoort dan heel goed dat ze plast, en ze kreunt er ook vaak zachtjes bij. Meestal laat ze ook nog een wind. Maar het is geen harde wind, je hoort alleen een beetje lucht ontsnappen. Dat klinkt echt vies. Als mijn moeder naar het toilet gaat hou ik altijd mijn oren dicht en zeg ik heel vaak rabarber.

Hoe mijn moeder mij heeft gekregen terwijl ze lesbisch is snapte ik eerst niet. Maar nu wel. Mijn moeder is pas na mijn geboorte lesbisch geworden. Dat kan blijkbaar. Nu vindt ze mannen stom. Dat zegt ze ook heel vaak.

Donnie zegt dat mijn moeder eigenlijk niet echt lesbisch is, maar dat lesbisch zijn in de mode is.

Ooit had mijn moeder een relatie met mijn vader. Toen ze lesbisch werd maakte ze het uit. Mijn vader was toen eerst heel verdrietig, maar is daarna met een andere vrouw getrouwd. Hij is met haar ergens anders gaan wonen en ze hebben ook een nieuw kind gemaakt. Mijn halfzusje, maar die heb ik nog nooit gezien. Ik weet ook niet hoe ze heet.

Ik zie mijn vader nooit. Hij woont ergens in het buitenland, zegt mijn moeder. Ooit zag ik hem bij het hek van onze school staan na de kleine pauze. Hij keek naar me, lachte even en zwaaide. Tenminste, ik dacht dat hij het was. Maar dat weet ik niet zeker. Hij leek op een foto die ik van hem heb.

Toen het uit ging met mijn vader is mijn moeder door de moeder van Donnie gevraagd om in de commune te komen wonen. Dat heeft ze nooit met mij overlegd. Als ik vraag waarom, zegt ze dat ik toen pas vier was en dat ik te jong was om erover mee te beslissen.

Ik woon dus samen met mijn moeder in een commune in Rotterdam. Donnie woont daar ook. Een commune is een woon-groep. Ik vind woongroep gezelliger klinken. Maar iedereen noemt het een commune.

In onze commune zitten vijf kinderen, vier vrouwen en één man: Bert. Bert is de baas van de commune. Hij is vrij dik, tenminste, hij heeft een hele dikke buik. Zijn hoofd valt wel mee, dat is een beetje dun en ingevallen en met veel rimpels. Ook wordt hij kaal. Zijn haargrens begint echt pas halverwege zijn hoofd. Voor op zijn hoofd heeft hij nog wel een klein bosje haar dat hij expres heel lang laat groeien.

‘Mannen met inhammen zijn intelligent,’ zegt Bert vaak. Maar het zijn geen inhammen, hij is gewoon kaal.

Donnie is een zoon van Bert, denken we, maar dat weten we niet zeker, zijn moeder doet daar nogal vaag over. Misschien weet zij het ook niet zeker.

Mijn moeder zegt dat ik geen echt kind van Bert ben. Maar dat Bert wel mijn vader is. Dat wil ik niet. Ik wil niet dat Bert mijn vader is. Het liefst wil ik helemaal niks met Bert te maken hebben, maar dat gaat niet.

Bert is heel vaak boos. We waren een keer met z’n allen bij de chinees en toen werd Bert ineens boos omdat we geen babi pangang wilden. En hij wel.

‘WIE LUST ER NOU GEEN BABI PANGANG?!’

‘Bestel dan gewoon,’ zei mijn moeder, ‘het komt heus wel op.’

Maar Bert vond het zonde als hij als enige babi pangang nam. Toen werd hij heel boos. Hij liep naar buiten en liet voor het raam zijn broek zakken en wees naar z’n blote kont.

‘Niet naar kijken,’ zei mijn moeder, ‘geen aandacht aan geven.’ Het hele restaurant zat te kijken.

We gingen een keer fietsen op de Veluwe. Ik fietste te dicht bij de berm en mijn fietsband ging in de berm en daardoor viel ik van mijn fiets af. Ik viel midden in de brandnetels. Mijn gezicht en nek en armen en benen zaten onder de uitslag. Het deed heel veel pijn.

‘Moet ik over je heen piesen?’ vroeg Bert, ‘dat helpt.’

‘Nee dank je, dat hoeft niet.’

We fietsten door, maar het deed zo’n pijn dat ik heel erg moest huilen en aan mijn moeder vroeg of we naar huis mochten.

Bert werd boos.

‘NOU MOET JE NIET GAAN ZEUREN OVER DAT JE NAAR HUIS WIL EN WAT NIET,’ schreeuwde hij. ‘IK HEB NET NOG AANGEBODEN OM OVER JE HEEN TE PIESEN MAAR DAT WILDE JE NIET!’

Toen we een keer naar de supermarkt gingen moest ik van Bert de tomaten afwegen. Toen had ik maar één tomaat in de weegschaal gedaan en het bonnetje op een zak met tien tomaten geplakt. Bij de kassa zeiden ze dat het niet klopte, dat zo’n hele zak onmogelijk 5 cent kon kosten. Bert werd superboos.

‘Wilde je MIJ hiervoor op laten draaien?’ riep hij.

Dit laatste voorbeeld was misschien wel terecht, maar hij werd echt heel boos dus dat vond ik een beetje overdreven. Het is namelijk best wel slim. Je kan zo echt veel geld besparen.

Bert heeft een relatie met alle vier de vrouwen in de commune, ook met mijn moeder. Tenminste, ze moeten allemaal met hem naar bed. Waarom mijn moeder met Bert naar bed gaat terwijl ze

eigenlijk lesbisch is, snap ik niet. Maar Donnie zegt dat dat moet. Anders mag je niet in de commune wonen.

De namen van de drie andere vrouwen zijn Karin, Joyce en Marja 1. Mijn moeder is Marja 2. Omdat er twee Marja's in de commune zijn heeft Bert de getallen erachter gezet. En omdat mijn moeder er later bij kwam kreeg ze het getal 2. Nu moeten we als we één van de twee Marja's roepen altijd het getal erachter zeggen. Anders wordt Bert weer boos. Het is zijn huis en hij wil precies weten wie er geroepen wordt. Ik vind het stom om Marja 2 naar mijn eigen moeder te roepen, maar ik moet wel want mama mag niet van Bert. Ik ben een modern kind en moderne kinderen noemen hun ouders bij de voornaam.

Omdat mijn moeder lesbisch is heeft ze een relatie met een vrouw van buiten de commune. Die heet Els. Ze hebben ook lesbische seks. Tenminste, soms sluiten ze zich op in haar slaapkamer en dan maken ze foto's van hun kut met wat peren ernaast. Ze laten ons de foto's zien als ze ontwikkeld zijn.

'Kijk, kut met peren,' zegt m'n moeder. Mijn moeder en Els moeten hard lachen. Ik vind de foto's vies.

Bert vindt het goed dat mijn moeder ook een lesbische vriendin heeft. Ze hebben het erover gehad bij de huisvergadering.

'Uiteindelijk ga je toch een ding missen dat een vrouw je nooit kan geven, en dan kom je vanzelf bij ome Bert.'

'Wat bedoelt Bert?' vroeg ik aan mijn moeder. 'Wat voor ding ga je missen dan?' Maar dat wilde ze niet zeggen. Later zei Donnie dat Bert zijn pik bedoelt. Dat ze die gaat missen. Maar ik kan me dat niet voorstellen. Ik heb een keer Bert zijn pik gezien en dat was een heel klein raar ding onder een hele dikke buik. Niemand mist daar wat aan.

6

De andere kinderen in de commune zijn Lukas, Janneke en Fleur. Janneke en Fleur zijn zusjes. Hun moeder is Marja 1. Janneke is zes. Ze praat nooit en moet heel vaak huilen, en ze heeft op een of andere manier altijd snot van haar neus naar haar mond lopen.

‘Dat komt omdat ze achterlijk is,’ zegt Donnie. ‘Dat heb je toch door anders? Dat veeg je dan toch weg?’

Fleur is acht. Ze verzamelt My Little Pony’s. Maar omdat we heel weinig geld hebben heeft ze er pas twee. En die komen van de rommelmarkt, dus eentje heeft geen staart en in de tweede zit een groot gat.

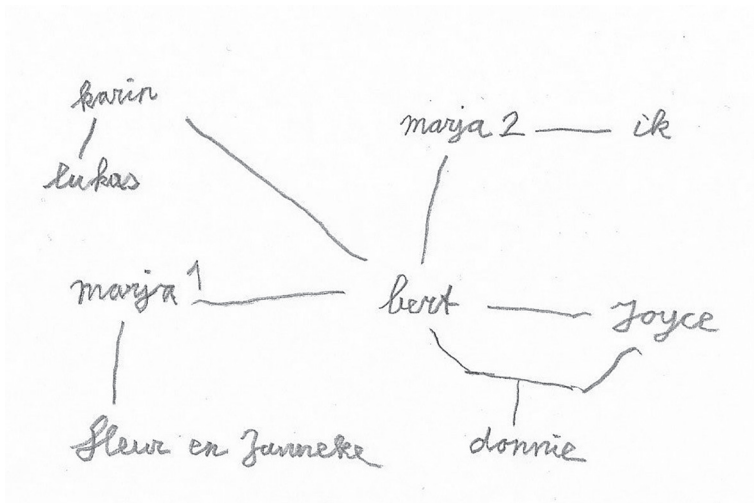
Lukas is raar. Twee jaar geleden, toen hij drie was, waren we met z’n allen op een strandje in het Kralingse Bos. Het Kralingse Bos is een bos in Rotterdam. Het ligt om een groot meer heen. Onze moeders lagen daar naakt te zonnen. Donnie en ik zaten een stukje verderop omdat we bang waren dat iemand van school ons zou zien zitten naast onze naakte moeders. Maar Lukas ging op zijn moeder Karin liggen en probeerde zijn pik bij haar naar binnen te duwen. Karin moest hard lachen.

‘Kijk dan Joyce, wat Lukas probeert.’

Joyce moest ook heel hard lachen. Lukas mocht het gewoon blijven proberen. Het duurde heel lang.

‘Schattig,’ zei Joyce de hele tijd. Donnie en ik vonden het niet schattig. We vonden het goor. Sindsdien noemt Donnie Lukas moederneuker. Lukas kan het zich niet meer herinneren, dus hij weet niet waarom hij zo genoemd wordt.

Ik heb een stamboom getekend van de commune, zodat het duidelijk is wie er allemaal in zit, en wie wat van wie is. Voor mij is het heel duidelijk maar ik weet niet of je het snapt als je het leest. Als je het dus even kwijt bent kan je altijd naar dit tekeningetje terugbladeren. Het staat op bladzijde veertien. Onthoud je dat? Bladzijde veertien.

In de jaren tachtig zijn er heel veel communes in Rotterdam. Er zit zelfs een andere commune vlak bij ons om de hoek. Daar is iemand anders de baas. Die heet Frans. Heel vaak zijn er gesprekken of we samen moeten gaan met de andere commune, want dat scheelt geld, maar Bert wil dat niet. Wel gaat hij vaak met zijn tandenborstel in zijn borstzak 's avonds laat naar de andere commune om bijvoorbeeld met kameraad Astrid het een en ander uit te praten. Donnie zegt dat hij dan seks met Astrid heeft. En dat hij met bijna iedereen in de andere commune seks heeft gehad, behalve met Frans, maar dat is een man.

We wonen in een beetje een achterstandsbuurt. Om ons heen wonen heel veel Turken en hippies in kraakpanden. Ik vind Turken wel aardig. De meeste Turken lachen lief naar me en knikken me gedag op straat. Maar Bert zegt dat Turken profiteurs zijn en dat ze een heel opvliegend karakter hebben. En dat je nooit tegen ze moet voetballen want ze schoppen je zo naar Ankara. Bert zat vroeger op voetbal en hij zegt altijd dat hij heel goed was. Ik kan me dat niet voorstellen, want hij is al buiten adem als hij de trap op loopt.

Ons huis is heel groot. Eigenlijk zijn het twee huizen naast elkaar, maar we gebruiken maar één voordeur. Als je beneden binnenkomt in het trappenhuis kan je via een gat in de muur naar het andere huis lopen. Het huis is heel lelijk ingericht. Een groene leren bank en veel stoelen van riet. Ook de tafel is van riet. Riet met daarop een glazen plaat. Riet is heel populair in de jaren tachtig. Bijna iedereen heeft rieten meubelen in huis. Ik hoorde een keer in een radioprogramma dat riet gemaakt wordt in een dorpje in Noord-Holland en dat er in dat dorpje wel vijftig rietfabrieken zijn en dat ze allemaal ruzie met elkaar hebben omdat ze de grootste rietfabriek willen worden. Dat er hele families elkaar kapotmaken omdat ze het meeste riet willen verkopen. Dat noemen ze de rietoorlog.

Er staan vijf kamers leeg in onze commune. Dat komt omdat de commune eerst met meer mensen was. Heel veel mensen zijn weggegaan omdat ze ruzie met Bert kregen. Wij niet. Wij zijn er nog steeds.

Donnie en ik delen een kamer. Dat moet van Bert. Hij wil minimaal twee kinderen op één kamer. Wij hebben nog geluk gehad. Wij zitten maar met z'n tweeën. Lukas zit samen op een kamer met Janneke en Fleur. Lukas vroeg een keer of hij een eigen kamer mocht. Maar dat mocht niet van Bert.

'Kindjes horen geen eigen kamer te hebben,' zei hij. 'Kindjes moeten alles delen.'

Bert heeft soms gesprekken met nieuwe mensen om in de commune te komen wonen. Vorig jaar heeft er een tijdje een man in een van de kamers gezeten, maar dat klikte niet. Hij heette Paul. Hij maakte veel ruzie met Bert en ze hadden zelfs een keer gevochten op de gang. Ik sliep toen al, maar Donnie zei dat hij het gezien had en dat Bert en Paul naakt waren en dat het er heel stom uitzag, omdat Paul heel de tijd keihard in Berts ballen kneep. De dag na het gevecht heeft Bert hem uit de commune gezet.

'Nu is Bert weer lekker alleen met z'n vrouwtjes,' zei hij toen.

Bert is de commune in de jaren zeventig begonnen, samen met vijf vrienden. Dat heeft Donnie gehoord van zijn moeder.

'Toen zijn ze ook begonnen met elkaar kameraad te noemen,' zegt Donnie. 'Da's communisme. Daar komt ook het woord commune vandaan. Als je communist bent noem je elkaar kameraad.'

'Kameraad Bert?'

'Ja.'

'Ik dacht dat het ome Bert was?'

'Ja nou en, kan toch allebei.'

'Wat is comminisme?' vraag ik later aan mijn moeder.

Ze neemt een trek van haar sigaret.

'Commúnisme is dat je alles deelt en dat iedereen gelijk is.'

'Donnie zegt dat we comministen zijn, is dat zo?'

Mijn moeder lacht.
'Ja, soms wel.'

Bert zijn vijf vrienden kregen relaties met vrouwen die niet in een commune wilden waar je elkaar moet delen en die zijn vertrokken. Na veel ruzies bleef Bert over met vier vrouwen en vijf kinderen.

'Als je de vrouwtjes niet wil delen, mag je niet meespelen,' zei Bert ooit tijdens de vergadering. 'Dat rijmt, en als het rijmt is het goed.'

Donnie zegt dat de vrouwen die nu in de commune zitten allemaal middelbare, eenzame, trieste vrouwen zijn die niet weten waar ze anders heen moeten. Behalve zijn eigen moeder, Joyce. Die vindt het prima om hier te wonen. Zij heeft ook het langst iets met Bert.

'Daarom ben ik de baas van de kinderen,' zegt Donnie. 'Ik ben eigenlijk de prins van het huis.'

Bij ons thuis wordt veel geblowd. In de jaren tachtig blowt bijna iedereen. Ook gewoon waar kinderen bij zijn. Bijna elke avond steekt Bert met Joyce een hele grote joint op en dan gaan ze elkaar heel lang met extra vierge olijfolie masseren. Nou ja, Bert wordt gemasseerd. Joyce niet. Die masseert Bert. Hij zegt altijd wel van tevoren: 'Zullen we elkaar masseren, Joyce?' Maar ik heb hem nog nooit Joyce of iemand anders zien masseren. Hij ligt op zijn buik en zegt soms dat het best wel wat harder mag terwijl hij een hijs van zijn joint neemt. De hele benedenverdieping staat dan blauw. Ik zit liever op mijn kamer omdat ik het vind stinken. Donnie vindt het lekker. Hij denkt soms dat hij er ook high van wordt. Dan gaat hij heel raar op zijn bed staan dansen.

'Ik ben zooo stoned,' zegt Donnie dan.